

ATHENS UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS

Λειτουργικά Συστήματα

Εισαγωγή

Περίληπτικά

Στο σημερινό μάθημα θα δούμε
ποια είναι η **θέση** του **Λειτουργικού Συστήματος**
στην **οργάνωση** ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Abstractions:

Languages, Levels and Virtual Machines

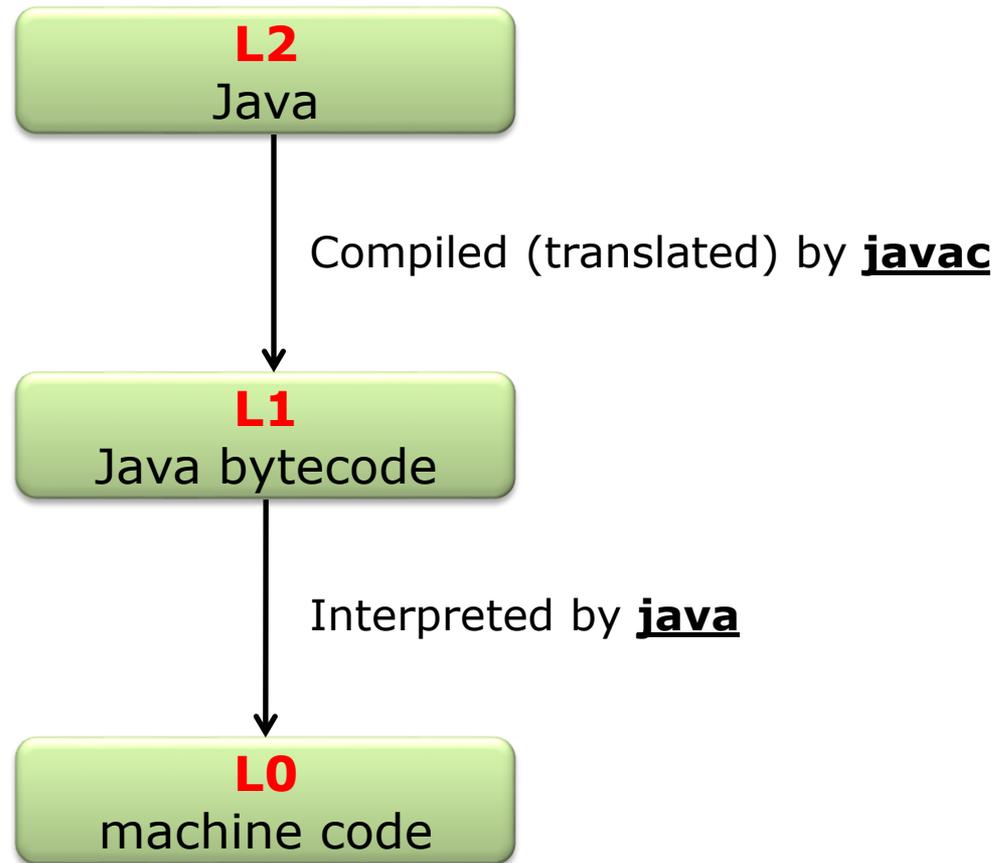
Language translation

- Τι συμβαίνει όταν τρέχεις αυτό;

```
javac Foo.java
```

- Το πρόγραμμα **Foo.java** (γραμμένο σε Java) μεταγλωττίζεται (**compiled** ή **translated**) στο πρόγραμμα **Foo.class** (που είναι πρόγραμμα σε Java Bytecode)
  - Πρόκειται για δύο διαφορετικές γλώσσες
    - **Java**: υψηλότερου επιπέδου (L1) → καλή για να λύνεις προβλήματα
    - **Java Bytecode** χαμηλότερου επιπέδου (L0) → πιο λιτή, απλή, με λιγότερα abstractions, πιο κοντά στην λογική των transistors.
  - Κάθε εντολή L1 αντικαθίσταται από μία ή περισσότερες εντολές L0
  - Το πρόγραμμα τελικά εκτελείται στη γλώσσα L0
- Μια γλώσσα μπορεί επίσης να διερμηνευτεί (**interpreted**)
  - Διαβάζεις μία-μία τις εντολές της L1
  - Για κάθε μία εντολή L1 εκτελείς τις αντίστοιχες εντολές σε L0
  - Αυτό κάνει άλλωστε και το JVM (Java Virtual Machine), για την εκτέλεση Java Bytecode

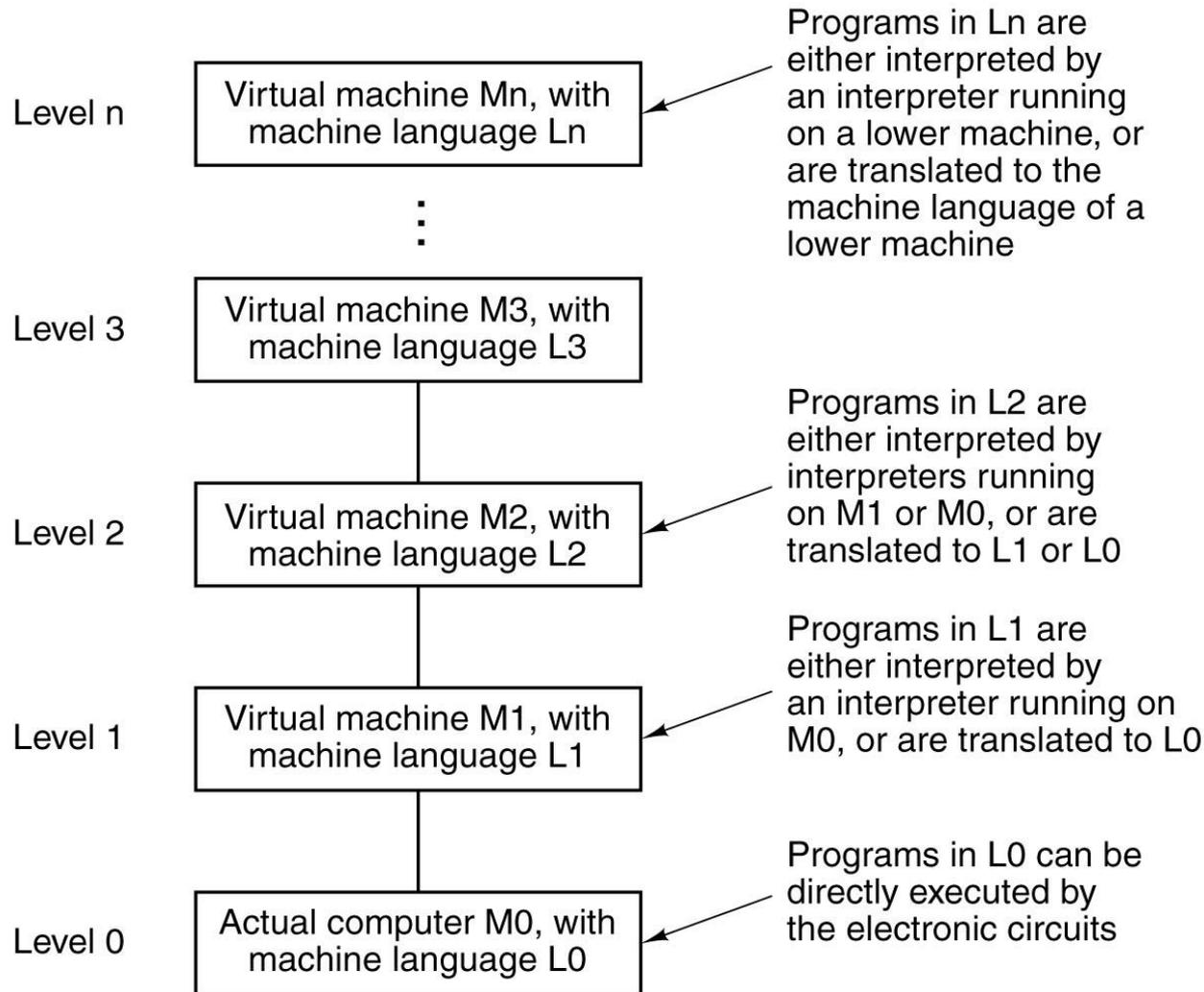
Compiling & Interpreting

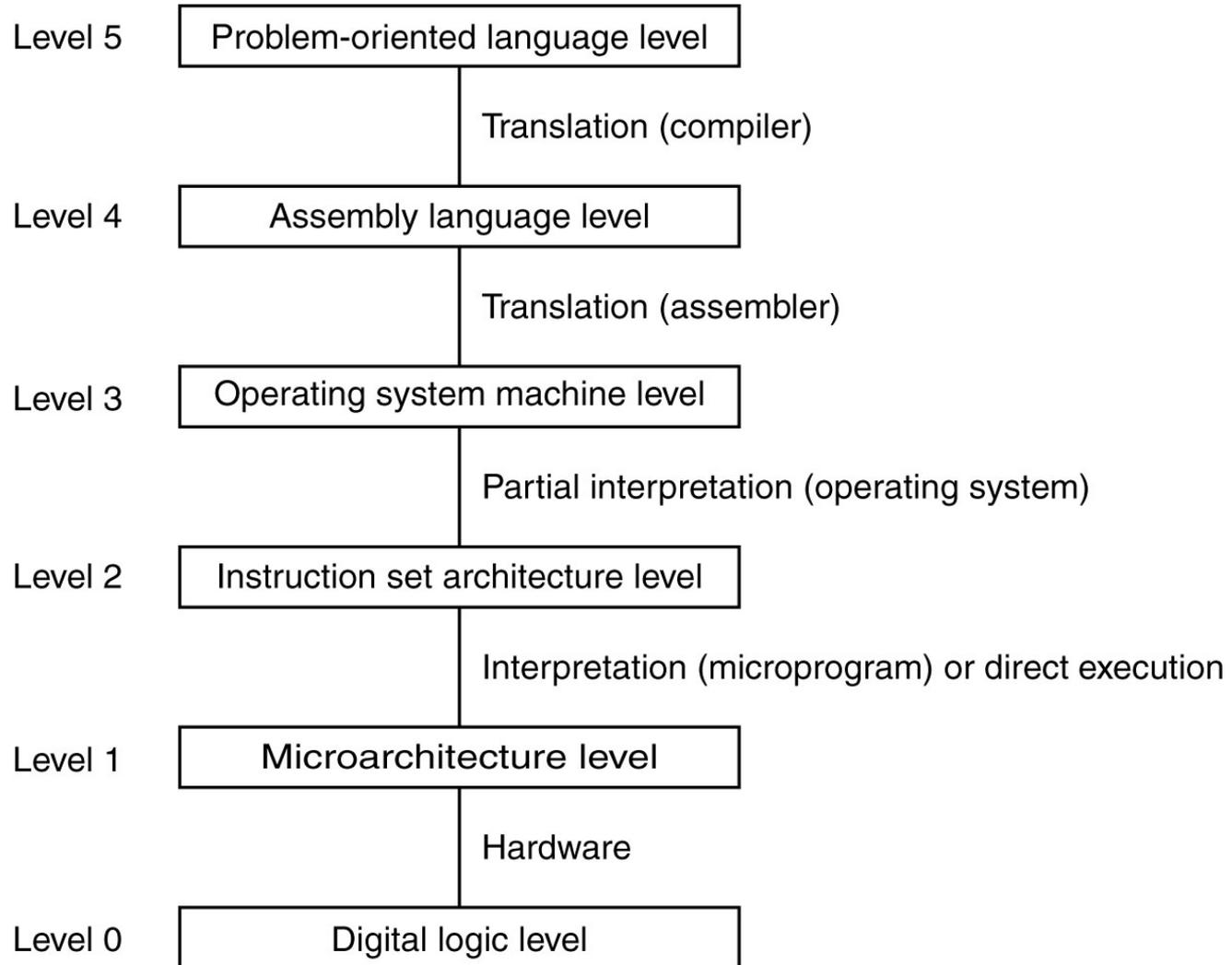
Virtual Machines

- Σκεφτείτε έναν υπολογιστή που εκτελεί προγράμματα σε γλώσσα L1
- Μπορεί να είναι κατασκευασμένος σε **hardware**
  - Αν η L1 είναι υψηλού επιπέδου → πολύ περίπλοκος ο σχεδιασμός του
  - Όποτε η L1 αλλάζει → Πρέπει να ξανασχεδιάζουμε το μηχάνημα από την αρχή
  - Όλα τα προγράμματα πρέπει να γράφονται σε L1
- Εναλλακτικά, θα μπορούσαμε να υλοποιήσουμε σε **software** ένα “virtual machine” που εκτελεί προγράμματα σε L1
  - Το L1 virtual machine τρέχει στο μηχάνημα L0
    - και το L0 μπορεί επίσης να είναι virtual!
  - Όταν αλλάζει η L1 → αλλάζουμε μόνο το virtual machine software
  - Για να υποστηρίξουμε τη γλώσσα L2, φτιάχνουμε απλά ένα νέο VM
    - Σε L0 ή ακόμα και σε L1
- Οι σημερινοί υπολογιστές έχουν πολλά επίπεδα “virtual machines”
  - Συνήθως περίπου 6

Layered view of computer organization

Layered view of computer organization

Από τη Java στα Transistors

Running a Java program

```
public class Foo
{
    public static void main(String[] args)
    {
        int i = 18;
        int j = 21;
        int k = i + j;
        System.out.println("18+21=" + k);
    }
}
```

```
$ javac Foo
$
```

```
$ java Foo
18+21=39
$
```

MAGIC!!!

L6: Problem-oriented language

L6
L5
L4
L3
L2
L1
L0

□ Java

```
public class Foo
{
    public static void main(String[] args)
    {
        int i = 18;
        int j = 21;
        int k = i + j;
        System.out.println("18+21=" + k);
    }
}
```

L5: Java Bytecode

- Open the Java Bytecode (class file) in a text editor:

L6
L5
L4
L3
L2
L1
L0

The screenshot shows an Emacs window titled 'emacs: Foo.class'. The menu bar includes 'File', 'Edit', 'View', 'Cmds', 'Tools', 'Options', 'Buffers', and 'Help'. The main text area contains the raw bytecode of the class file, which is a sequence of characters representing the compiled code. The code starts with the magic number 'Éþ³¼' and includes various instructions and metadata such as 'SourceFile', 'main', and 'HtoString'. The status bar at the bottom indicates 'Raw-----XEmacs: Foo.class [(<Fundamental Filladapt>)]-----L10--A11-----'.

L5: Java Bytecode

- Open it in binary mode:

L6
L5
L4
L3
L2
L1
L0

```

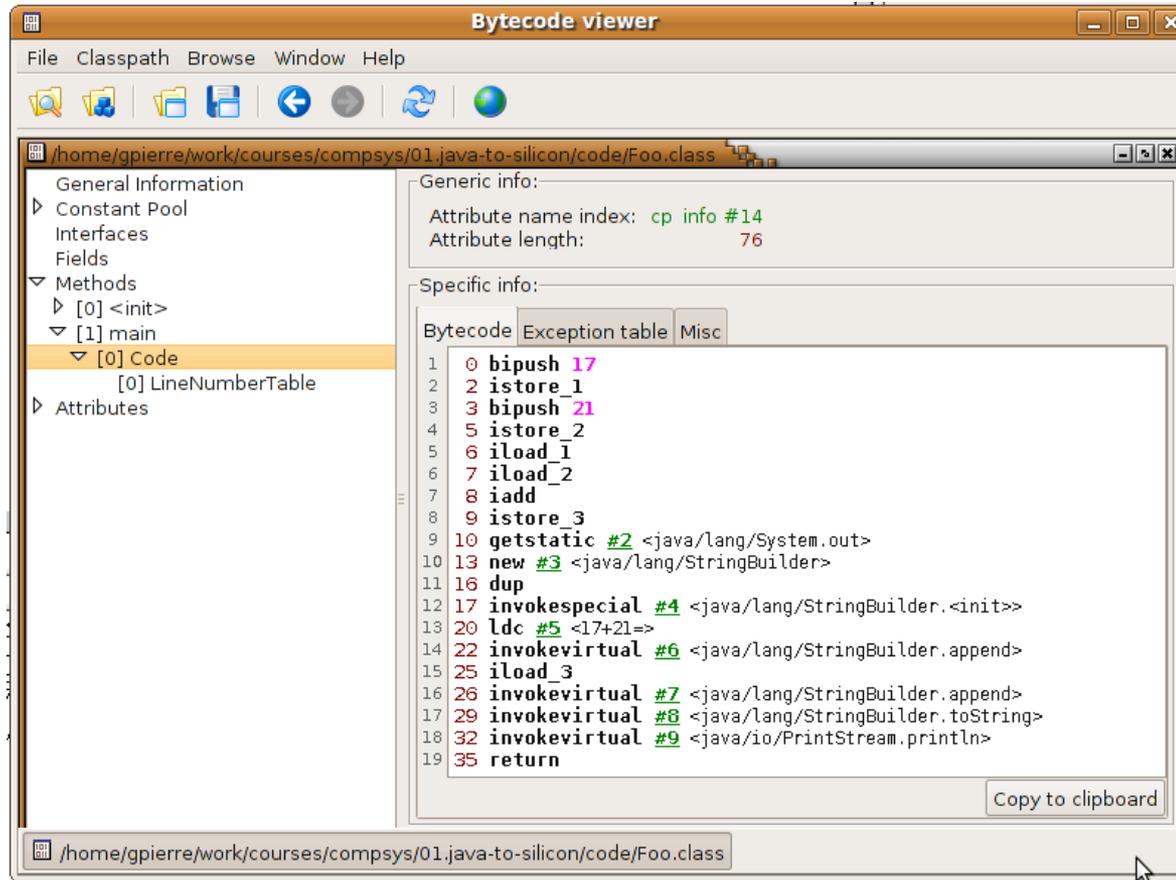
X emacs: Foo.class
File Edit View Cmds Tools Options Buffers Help
00000000: cafe babe 0000 0032 002b 0a00 0b00 1409 .....2+.....
00000010: 0015 0016 0700 170a 0003 0014 0800 180a .....
00000020: 0003 0019 0a00 0300 1a0a 0003 001b 0a00 .....
00000030: 1c00 1d07 001e 0700 1f01 0006 3c69 6e69 .....<ini
00000040: 743e 0100 0328 2956 0100 0443 6f64 6501 t>...()V...Code.
00000050: 000f 4c69 6e65 4e75 6d62 6572 5461 626c ..LineNumberTabl
00000060: 6501 0004 6d61 696e 0100 1628 5b4c 6a61 e...main...<[Ja
00000070: 7661 2f6c 616e 672f 5374 7269 6e67 3b29 va/lang/String;)
00000080: 5601 000a 536f 7572 6365 4669 6c65 0100 V...SourceFile..
00000090: 0846 6f6f 2e6a 6176 610c 000c 000d 0700 .Foo.java.....
000000a0: 200c 0021 0022 0100 176a 6176 612f 6c61 ..!"...java/la
000000b0: 6e67 2f53 7472 696e 6742 7569 6c64 6572 ng/StringBuilder
000000c0: 0100 0631 372b 3231 3d0c 0023 0024 0c00 ...17+21=..#,$..
000000d0: 2300 250c 0026 0027 0700 280c 0029 002a #.%..&..'(..)*
000000e0: 0100 0346 6f6f 0100 106a 6176 612f 6c61 ...Foo...java/la
000000f0: 6e67 2f4f 626a 6563 7401 0010 6a61 7661 ng/Object...java
00000100: 2f6c 616e 672f 5379 7374 656d 0100 036f /lang/System...o
00000110: 7574 0100 154c 6a61 7661 2f69 6f2f 5072 ut...L.java/io/Pr
00000120: 696e 7453 7472 6561 6d3b 0100 0661 7070 intStream:...app
00000130: 656e 6401 002d 284c 6a61 7661 2f6c 616e end..-<L.java/lan
00000140: 672f 5374 7269 6e67 3b29 4c6a 6176 612f g/String;)L.java/
00000150: 6c61 6e67 2f53 7472 696e 6742 7569 6c64 lang/StringBuild
00000160: 6572 3b01 001c 2849 294c 6a61 7661 2f6c er:...<I>L.java/l
00000170: 616e 672f 5374 7269 6e67 4275 696c 6465 ang/StringBuilde
00000180: 723b 0100 0874 6f53 7472 696e 6701 0014 r:...toString...
00000190: 2829 4c6a 6176 612f 6c61 6e67 2f53 7472 (<L.java/lang/Str
000001a0: 696e 673b 0100 136a 6176 612f 696f 2f50 ing:...java/io/P
000001b0: 7269 6e74 5374 7265 616d 0100 0770 7269 rintStream...pri
000001c0: 6e74 6c6e 0100 1528 4c6a 6176 612f 6c61 ntln...<L.java/la
000001d0: 6e67 2f53 7472 696e 673b 2956 0021 000a ng/String;)V!..
000001e0: 000b 0000 0000 0002 0001 000c 000d 0001 .....
000001f0: 000e 0000 001d 0001 0001 0000 0005 2ab7 .....*
00000200: 0001 b100 0000 0100 0f00 0000 0600 0100 .....
00000210: 0000 0100 0900 1000 1100 0100 0e00 0000 .....
00000220: 4c00 0300 0400 0000 2410 113c 1015 3d1b L.....$...<=..
--0x0=0--Raw---XEmacs: Foo.class [(Hex) Fill(adapt)]---L1--Top

```

L5: Java Bytecode

- Use a Java Bytecode editor:

L6
L5
L4
L3
L2
L1
L0

<http://www.ej-technologies.com/products/jclasslib/overview.html>

L4: Assembly Language

L6
L5
L4
L3
L2
L1
L0

- Ποια η σχέση **machine code** και **assembly**;;;
  - Αν και είναι πολύ κοντά σε machine code, η assembly εξακολουθεί να είναι μια γλώσσα κατανοητή σε ανθρώπους (σχετικά 😊)
  - Ένα πρόγραμμα assembly πρέπει να γίνει compiled σε machine code από έναν assembler για να τρέξει
- Το JVM κάνει interpretation του προγράμματος “Foo.class” από **Java Bytecode** σε **machine code**
  - Το JVM είναι γραμμένο σε machine code (εκτελέσιμο)
  - Χαμηλότερου επιπέδου από το Java Bytecode
  - Πολύ χαμηλότερου επιπέδου απο την ίδια τη Java!

L4: Assembly Language

L6
L5
L4
L3
L2
L1
L0

```

spyros@chaos: ~
File Edit View Search Terminal Help
#include <stdio.h>
int main()
{
    int i = 17;
    int j = 21;
    int k = i+j;
    printf("i+j=%d\n", k);
    return 0;
}
1,1 Top

```

Note -- You can get the Assembly language of a C program by:

```

$ gcc -S foo.c
$

```

```

spyros@chaos: ~
File Edit View Search Terminal Help
.file "foo.c"
.section .rodata
.LC0:
.string "i+j=%d\n"
.text
.globl main
.type main, @function
main:
.LFB0:
.cfi_startproc
pushq %rbp
.cfi_def_cfa_offset 16
.cfi_offset 6, -16
movq %rsp, %rbp
.cfi_def_cfa_register 6
subq $16, %rsp
movl $17, -12(%rbp)
movl $21, -8(%rbp)
movl -8(%rbp), %eax
movl -12(%rbp), %edx
addl %edx, %eax
movl %eax, -4(%rbp)
movl $.LC0, %eax
movl -4(%rbp), %edx
movl %edx, %esi
movq %rax, %rdi
movl $0, %eax
call printf
movl $0, %eax
leave
.cfi_def_cfa 7, 8
ret
.cfi_endproc
.LFE0:
.size main, .-main
.ident "GCC: (Ubuntu/Linaro 4.6.3-1ubuntu5) 4.6.3"
.section .note.GNU-stack,"",@progbits
1,2-11 All

```

L3: Operating System

- “user” and “system” both take large percentages of CPU time

```

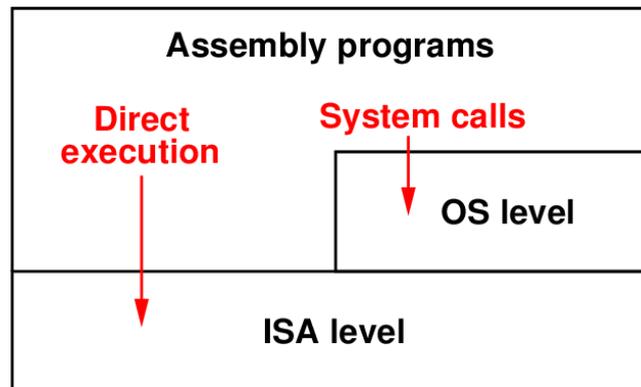
spyros@chaos: ~
File Edit View Search Terminal Help
top - 19:58:41 up 8:20, 7 users, load average: 1.49, 1.49, 1.22
Tasks: 173 total, 1 running, 172 sleeping, 0 stopped, 0 zombie
%Cpu(s): 57.8 us, 42.0 sy, 0.0 ni, 0.0 id, 0.0 wa, 0.0 hi, 0.2 si, 0.0 st
KiB Mem: 5978908 total, 3783148 used, 195760 free, 281732 buffers
KiB Swap: 4124668 total, 1372 used, 4123296 free, 959780 cached

```

PID	USER	PR	NI	VIRT	RES	SHR	S	%CPU	%MEM	TIME+	COMMAND
9903	spyros	20	0	2018m	15m	8996	S	196.5	0.4	0:40.13	java
2589	spyros	20	0	1824m	259m	35m	S	1.3	6.7	10:34.32	gnome-shell
1599	root	20	0	196m	34m	17m	S	0.3	0.9	1:18.44	Xorg
2889	spyros	20	0	749m	29m	13m	S	0.3	0.8	0:05.63	gnome-terminal
2959	spyros	20	0	123m	2412	1736	S	0.3	0.1	0:26.14	synergyc
9545	spyros	20	0	24792	1604	1148	S	0.3	0.0	0:00.85	top
9866	spyros	20	0	24800	1608	1148	R	0.3	0.0	0:00.25	top
1	root	20	0	24604	2592	1384	S	0.0	0.1	0:00.51	init
2	root	20	0	0	0	0	S	0.0	0.0	0:00.01	kthreadd
3	root	20	0	0	0	0	S	0.0	0.0	0:03.26	ksoftirqd/0
6	root	rt	0	0	0	0	S	0.0	0.0	0:00.02	migration/0
7	root	rt	0	0	0	0	S	0.0	0.0	0:00.14	watchdog/0
8	root	rt	0	0	0	0	S	0.0	0.0	0:00.11	migration/1
10	root	20	0	0	0	0	S	0.0	0.0	0:01.86	ksoftirqd/1
11	root	rt	0	0	0	0	S	0.0	0.0	0:00.16	watchdog/1
12	root	0	-20	0	0	0	S	0.0	0.0	0:00.00	cpuset
13	root	0	-20	0	0	0	S	0.0	0.0	0:00.00	khelper

L3: Operating System

L6
L5
L4
L3
L2
L1
L0
- Τα εκτελέσιμα προγράμματα «πατάνε» σε δύο χαμηλότερα επίπεδα:
    - Στο Λειτουργικό Σύστημα
    - Και στο επίπεδο ISA (Instruction Set Architecture)

L3: Operating System

Note – You can see which system calls a program makes by:

```
$ strace <prog>
```

```
spyros@chaos: ~/tmp
File Edit View Search Terminal Help
execve("./foo", [ "./foo" ], [ /* 52 vars */ ]) = 0
brk(0) = 0x112d000
access("/etc/ld.so.nohwcap", F_OK) = -1 ENOENT (No such file or directory)
mmap(NULL, 8192, PROT_READ|PROT_WRITE, MAP_PRIVATE|MAP_ANONYMOUS, -1, 0) = 0x7fd830a5e000
access("/etc/ld.so.preload", R_OK) = -1 ENOENT (No such file or directory)
open("/etc/ld.so.cache", O_RDONLY|O_CLOEXEC) = 3
fstat(3, {st_mode=S_IFREG|0644, st_size=104790, ...}) = 0
mmap(NULL, 104790, PROT_READ, MAP_PRIVATE, 3, 0) = 0x7fd830a44000
close(3) = 0
access("/etc/ld.so.nohwcap", F_OK) = -1 ENOENT (No such file or directory)
open("/lib/x86_64-linux-gnu/libc.so.6", O_RDONLY|O_CLOEXEC) = 3
read(3, "\177ELF\2\1\1\0\0\0\0\0\0\0\0\0\3\0>\0\1\0\0\0\200\30\2\0\0\0\0"..., 832) = 832
fstat(3, {st_mode=S_IFREG|0755, st_size=1811160, ...}) = 0
mmap(NULL, 3925240, PROT_READ|PROT_EXEC, MAP_PRIVATE|MAP_DENYWRITE, 3, 0) = 0x7fd83047f000
mprotect(0x7fd830634000, 2093056, PROT_NONE) = 0
close(3) = 0
mmap(NULL, 4096, PROT_READ|PROT_WRITE, MAP_PRIVATE|MAP_ANONYMOUS, -1, 0) = 0x7fd830a43000
mmap(NULL, 4096, PROT_READ|PROT_WRITE, MAP_PRIVATE|MAP_ANONYMOUS, -1, 0) = 0x7fd830a42000
mmap(NULL, 4096, PROT_READ|PROT_WRITE, MAP_PRIVATE|MAP_ANONYMOUS, -1, 0) = 0x7fd830a41000
arch_prctl(ARCH_SET_FS, 0x7fd830a42700) = 0
mprotect(0x7fd830833000, 16384, PROT_READ) = 0
mprotect(0x6000000, 4096, PROT_READ) = 0
mprotect(0x7fd830a60000, 4096, PROT_READ) = 0
munmap(0x7fd830a44000, 104790) = 0
fstat(1, {st_mode=S_IFREG|0664, st_size=1777, ...}) = 0
mmap(NULL, 4096, PROT_READ|PROT_WRITE, MAP_PRIVATE|MAP_ANONYMOUS, -1, 0) = 0x7fd830a5d000
write(1, "Hello, World!", 13Hello, World!) = 13
exit_group(0) = ?
```

```
spyros@chaos: ~/tmp
File Edit View Search Terminal Help
#include <stdio.h>
int main()
{
    printf("Hello, World!");
    return 0;
}
```

6,2 Top

L6
L5
L4
L3
L2
L1
L0

L2: Instruction Set Architecture

L6
L5
L4
L3
L2
L1
L0

- Ο κάθε επεξεργαστής έχει ένα σετ εντολών μηχανής (machine code), που λέγεται Instruction Set Architecture.
  - Π.χ., x86, SPARC, ARM, ...
- Οι compilers μεταγλωττίζουν ένα πρόγραμμα υψηλότερου επιπέδου σε machine code του εκάστοτε επεξεργαστή

L1: Microarchitecture

L6
L5
L4
L3
L2
L1
L0

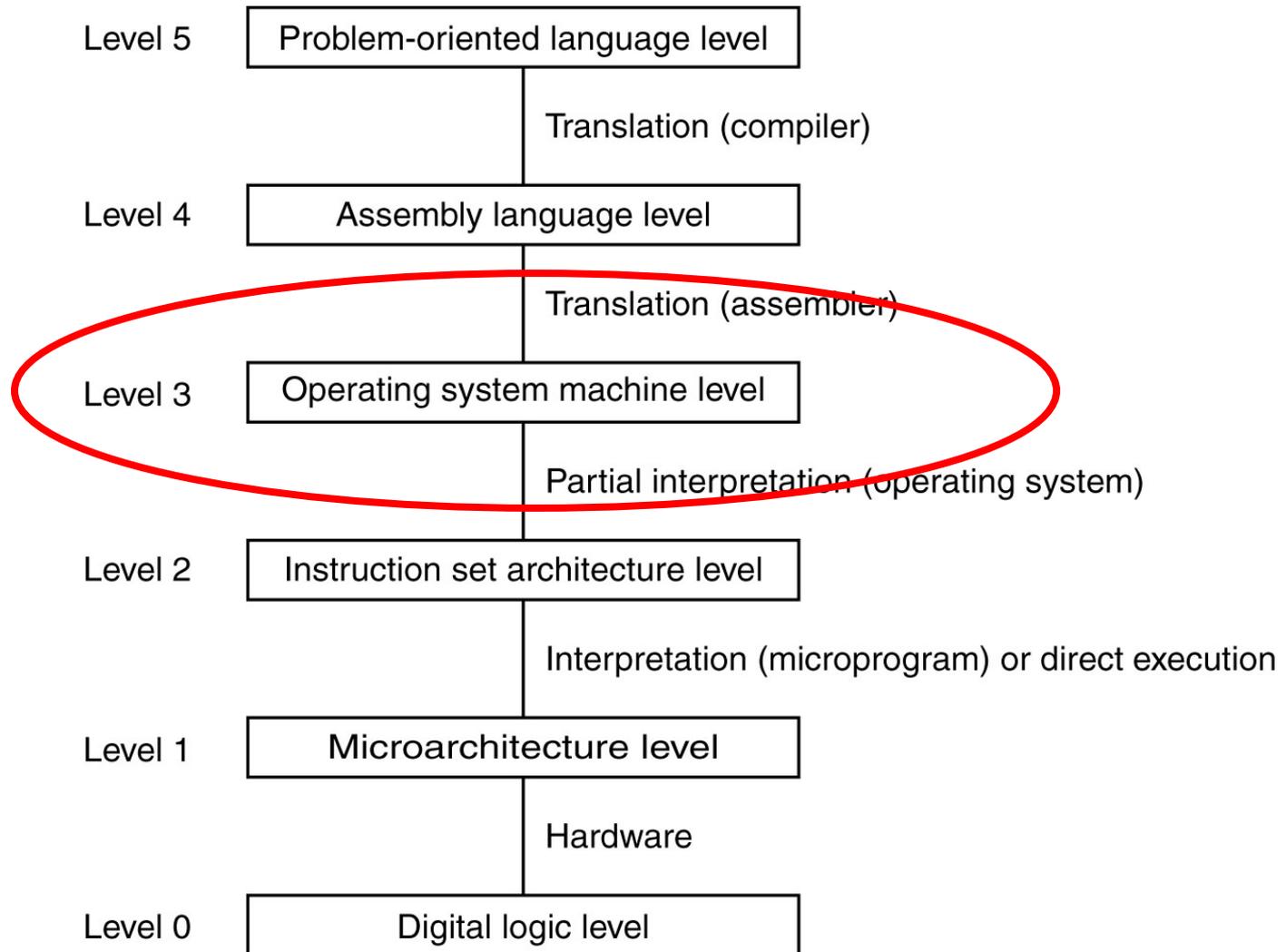
- Πως «ξέρει» ένας επεξεργαστής να εκτελέσει μια εντολή;
  - Οι εντολές μηχανής είναι υλοποιημένες σε ένα χαμηλότερο επίπεδο, αυτό του μικροπρογράμματος (**micro-program**)
  - Το micro-program επίπεδο ουσιαστικά υλοποιεί ένα **virtual machine** που επιτρέπει την εκτέλεση machine code (ISA level)

- Γιατί να μην υλοποιήσουμε τις εντολές machine code απευθείας σε hardware;
  - Γιατί είναι απλούστερο να έχουμε ένα ακόμα επίπεδο!
  - Επίσης βοηθάει στην υλοποίηση CPU pipelining
  - Αλλά γι' αυτά παρακολουθήστε ένα μάθημα αρχιτεκτονικής υπολογιστών 😊

L0: Digital gates

L6
L5
L4
L3
L2
L1
L0

- Το hardware κάνει όλο το **hard work!**
  - Store data in memory, read/write memory, copy data
  - Arithmetic operations (add, subtract, multiply, ...)
  - Issue I/O operations

- Αυτά εκτελούνται με ψηφιακές πύλες (**digital gates**)
  - Digital gates manipulate only **boolean values** (either 0 or 1)
  - a **AND** b
  - a **OR** b
  - **NOT** a

- Οι ψηφιακές πύλες υλοποιούνται με **transistors**

- Transistors are magic! 😊
  - Ρωτήστε τον Ηλεκτρολόγο Μηχανικό της γειτονιάς σας για το πως δουλεύουν...!

Operating System

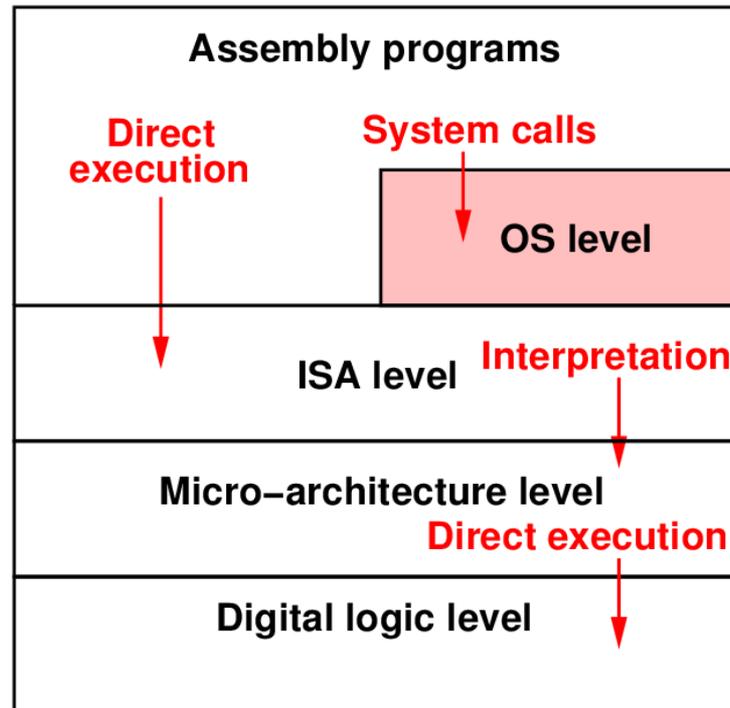

The Operating System Layer

The Operating System Layer

- Ας δούμε λοιπόν ποια είναι η θέση του Λειτουργικού Συστήματος μέσα στην οργάνωση ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή

Τι δεν είναι το ΛΣ;

- Δεν είναι το λογισμικό που έρχεται με τον ΗΥ
  - Μπορούμε να το αλλάξουμε αν θέλουμε

- Δεν είναι το interface με τον χρήστη!
  - Το ίδιο ΛΣ μπορεί να έχει
    - GUI (Graphics User Interface) και
    - CLI (Command-Line Interface)

- Δεν είναι ένα πρόγραμμα εφαρμογής
  - Δεν κάνει κάτι εμφανώς χρήσιμο για τον χρήστη

Τι είναι το Λειτουργικό Σύστημα;

- Το ΛΣ αποτελεί μια επέκταση του υπολογιστή
  - Παρέχει λειτουργίες υψηλότερου επιπέδου από τον κώδικα μηχανής
  - Οι λειτουργίες αυτές είναι στην ουσία functions
    - Ονομάζονται system calls

- Το επίπεδο του ΛΣ είναι «υβριδικό»
  - Τα εκτελέσιμα προγράμματα βασίζονται και σε αυτό, και στο πιο κάτω επίπεδο (ISA layer – machine code)

Τι είναι το Λειτουργικό Σύστημα;

- ❑ Δεν υπάρχει ένας καθολικός ορισμός του Λειτουργικού Συστήματος...
- ❑ Ερώτηση: **Εσείς, όμως, πώς θα το ορίζατε;;; 😊**
- ❑ Το ΛΣ είναι ουσιαστικά ένας **διαχειριστής πόρων του συστήματος!**
  - Ίσως ο πιο «ασφαλής» ορισμός
  - Εξασφαλίζει ότι πολλά προγράμματα (διεργασίες) μπορούν να τρέχουν ταυτόχρονα
    - ❑ χωρίς να παρεμβαίνει το ένα στο άλλο
    - ❑ έχοντας το καθένα την «ψευδαίσθηση» πλήρους κυριότητας του μηχανήματος
  - Διαχειρίζεται τις περιφερειακές συσκευές
    - ❑ Επιτρέποντας τη χρήση τους στις διεργασίες που τις χρειάζονται
    - ❑ Παρέχοντας ένα ομοιόμορφο interface για την προσπέλασή τους

Processes (Διεργασίες)

- Ένα process είναι το πλαίσιο στο οποίο εκτελείται ένα πρόγραμμα
  - Διαθέτει ιδιωτικό memory address space (ξεχωριστό από άλλες διεργασίες)
  - Διαθέτει ιδιωτικό stack, PC & SP registers, κ.τ.λ.

- Το ΛΣ αναλαμβάνει το process scheduling (χρονοπρογραμματισμό διεργασιών)
  - Ανά πάσα στιγμή μόνο ένα process μπορεί να τρέχει σε ένα CPU core
  - Το ΛΣ φροντίζει να εναλλάσσονται πολλά processes στα διαθέσιμα cores
  - Δίνει την ψευδαίσθηση ότι όλα τρέχουν ταυτόχρονα, ακόμα κι όταν είναι περισσότερα από τον αριθμό των cores (το οποίο πρακτικά συμβαίνει πάντα)
  - Φροντίζει να κατανέμει τους πόρους και τον χρόνο εκτέλεσης δίκαια

- Οι διεργασίες είναι isolated
  - Κάθε διεργασία τρέχει «μόνη της»
  - Έχει την ψευδαίσθηση ότι έχει όλο το μηχάνημα στην αποκλειστική διάθεσή της
  - Προαιρετικά, οι διεργασίες μπορούν να επικοινωνήσουν μεταξύ τους
  - Αυτό γίνεται μέσω τεχνικών Inter-Process Communication (IPC) που προσφέρονται επίσης από το ΛΣ

Input/Output

- Οι διεργασίες θέλουν να αλληλεπιδράσουν με διάφορες συσκευές
  - Οθόνη, πληκτρολόγιο, δίσκο, εκτυπωτές, δίκτυο, κάρτα ήχου, USB, κ.τ.λ.

- Κάθε συσκευή είναι διαφορετική!
  - Όχι μόνο οι διαφορετικού τύπου (π.χ., εκτυπωτής και δίσκος)
  - Αλλά και οι συσκευές ίδιου τύπου
    - Π.χ., εκατοντάδες μοντέλα εκτυπωτών
    - Π.χ., εκατοντάδες μοντέλα δίσκων
    - κ.τ.λ.
  - Διαφορετικοί κατασκευαστές
  - Διαφορετικές ταχύτητες

- Το ΛΣ προσφέρει
  - **Ομοιογενές interface** σε όλα τα είδη διαφορετικών συσκευών
  - **Διαιτησία (arbitration)** ανάμεσα στις διεργασίες που θέλουν να χρησιμοποιήσουν την ίδια συσκευή ταυτόχρονα

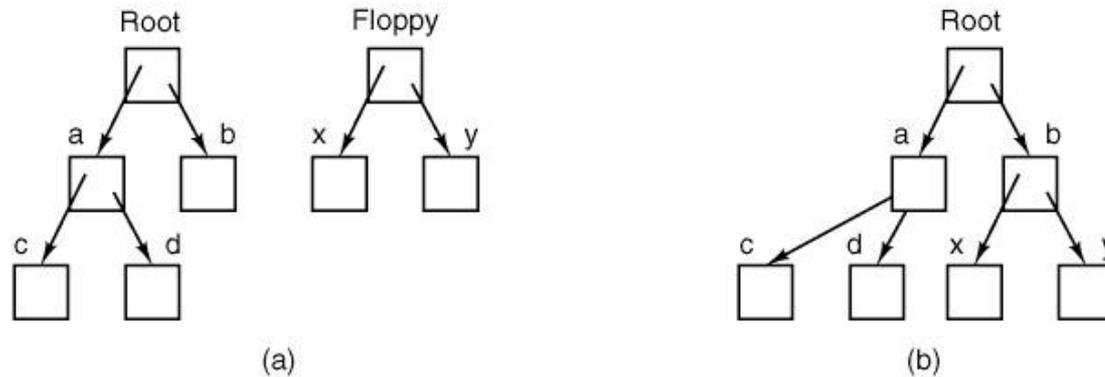
Memory Management

- Οι διεργασίες χρειάζονται μνήμη
  - Αλλά θέλουμε η κάθε διεργασία να είναι απομονωμένη από τις άλλες
  - Καλύτερα: Δώσε σε κάθε διεργασία την ψευδαίσθηση ότι έχει όλη τη μνήμη του υπολογιστή στη διάθεσή της
  - Ακόμα καλύτερα: Δώσε σε κάθε διεργασία την ψευδαίσθηση ότι έχει στη διάθεσή της όλον τον χώρο διευθύνσεων (address space), άσχετα με το πόσο λιγότερη μνήμη έχει ο υπολογιστής στην πραγματικότητα

- Για να πετύχει τα παραπάνω, το ΛΣ πρέπει να παρέχει:
  - Memory isolation
  - Paging (δηλ., να μεταφέρει κομμάτια της μνήμης στον δίσκο όταν δεν χωράνε όλα στη μνήμη)
  - Virtual Memory (δηλ., να δίνει στην κάθε διεργασία την ψευδαίσθηση πλήρους κυριότητας σε όλο το address space)

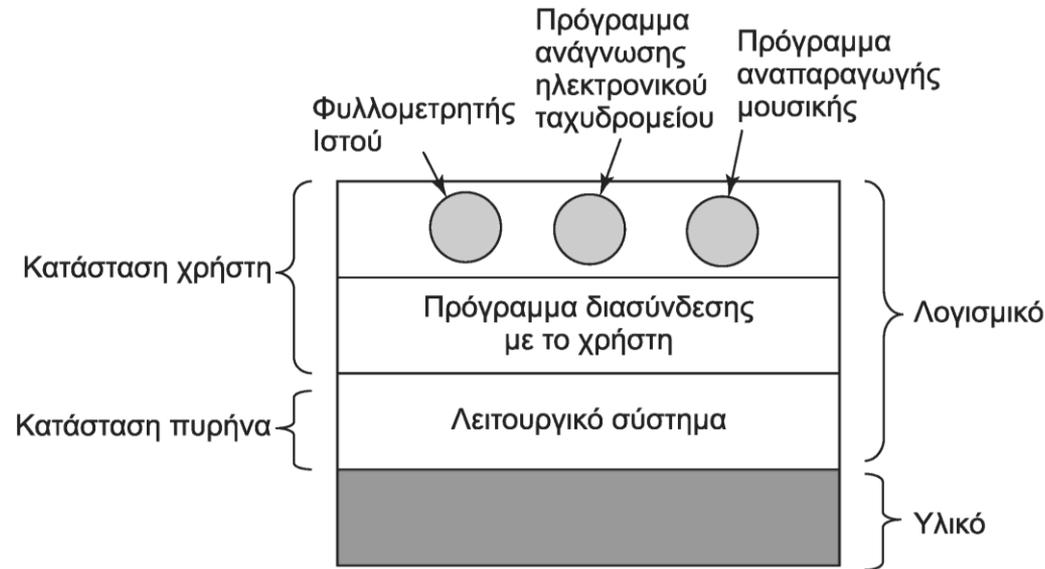
File Systems

- Η αποθήκευση δεδομένων σε πιο μόνιμη βάση απαιτεί τη χρήση file systems
- Το ΛΣ διαχειρίζεται:
  - Τη δημιουργία, προσπέλαση, και διαχείριση files, directories, permissions, κ.τ.λ.

- Κάποια αρχεία είναι ειδικής σημασίας
  - Π.χ., κάποιες συσκευές, καθώς και μηχανισμοί επικοινωνίας (sockets, pipes) εμφανίζονται ως αρχεία

Καταστάσεις επεξεργαστή (1 από 2)

- Κατάσταση πυρήνα: λειτουργικό σύστημα
  - Επιτρέπεται η εκτέλεση όλων των εντολών
- Κατάσταση χρήστη: διεπαφή και εφαρμογές
  - Δεν επιτρέπεται η εκτέλεση ορισμένων εντολών

Καταστάσεις επεξεργαστή (2 από 2)

- Γιατί χρειάζονται οι καταστάσεις;

- Η πολύπλεξη πόρων απαιτεί προστασία
  - Τα προγράμματα πρέπει να απομονώνονται
  - Οι «επικίνδυνες» λειτουργίες είναι για το ΛΣ

- Το ΛΣ μας δίνει μια εικονική μηχανή
  - Επιτρέπονται όλες οι μη προνομιούχες εντολές
  - Οι προνομιούχες κρύβονται πίσω από κλήσεις ΛΣ

Ιστορική Αναδρομή

Γιατί να έχουμε μάθημα ΛΣ;

- Τι περιλαμβάνει το λειτουργικό σύστημα;
  - Λογισμικό που εκτελείται σε κατάσταση πυρήνα
  - Πιθανόν και προνομιούχο λογισμικό χρήστη

- Γιατί μελετάμε τα λειτουργικά συστήματα;
  - Κρίσιμος παράγοντας απόδοσης των εφαρμογών
  - Δύσκολο να γραφτούν νέα λόγω πολυπλοκότητας

- Κύρια λειτουργικά συστήματα
  - UNIX και απόγονοι: Linux, BSD, OSX
  - Windows NT και απόγονοι

Γιατί μας ενδιαφέρει η ιστορία;

- Τα ΛΣ δεν σχεδιάστηκαν με κάποιο σχέδιο
  - Αρχικά δεν υπήρχαν καθόλου ΛΣ
  - Σταδιακά άρχισε να γράφεται τέτοιο λογισμικό
    - Κάθε φορά, αντιμετώπιζε συγκεκριμένη ανάγκη
    - Είτε εξελίξεις υλικού, είτε άλλους τρόπους χρήσης

- Τα σημερινά ΛΣ έχουν μακριά ιστορία
  - Η σχεδιάσή τους αντανακλά ιστορικές επιλογές

Ιστορία ΛΣ (1 από 12)

- Πρώτη γενιά (1945-1955): λυχνίες κενού
  - Προγραμματισμός από τους σχεδιαστές
  - Απόλυτη γλώσσα μηχανής ή πίνακες καλωδιώσεων
  - Σχετικά απλές μηχανές με απλές λειτουργίες
  - Δεν υπήρχε λειτουργικό σύστημα

- Χρήση διάτρητων καρτών για προγραμματισμό
  - Αρχικά χρήση μόνο για είσοδο δεδομένων
  - Αργότερα, αποθήκευση προγράμματος στη μνήμη

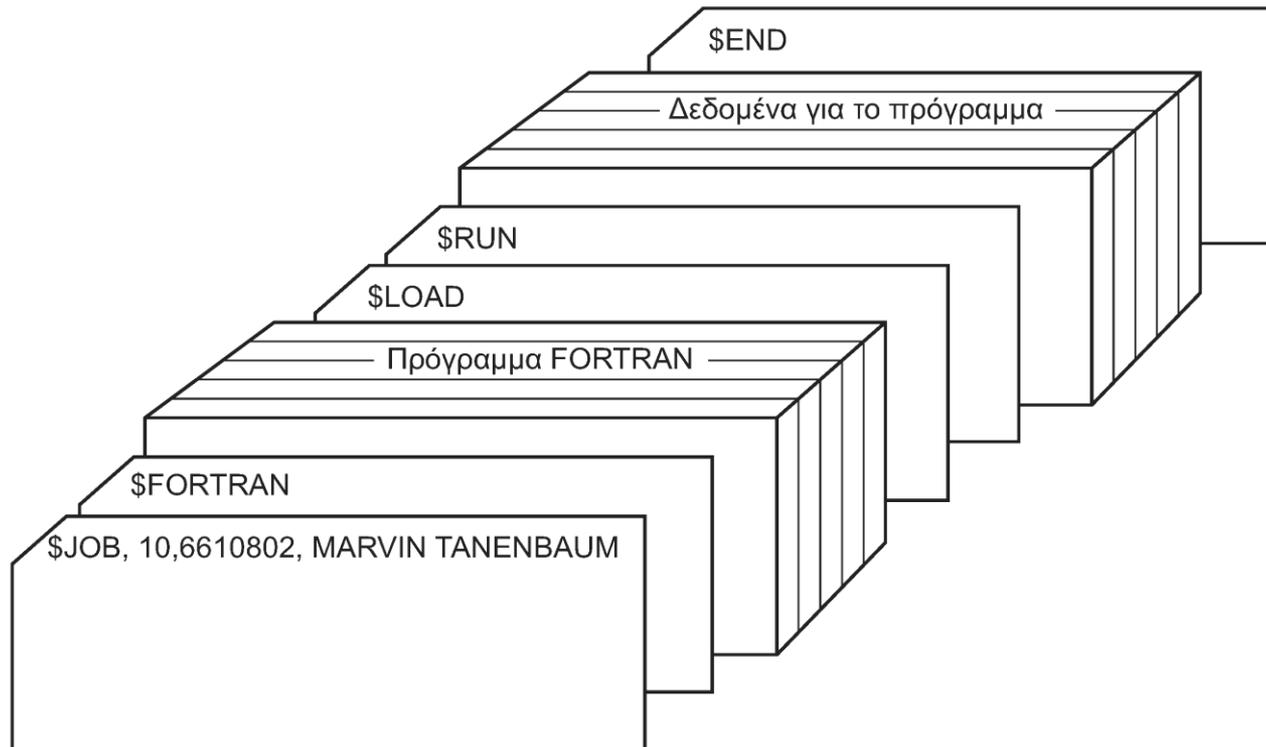
Ιστορία ΛΣ (2 από 12)

- Δεύτερη γενιά (1955-1965): τρανζίστορ
  - Μηχανές αρκετά αξιόπιστες ώστε να πωλούνται
  - Οι προγραμματιστές δεν είναι πια οι σχεδιαστές

- Υποβολή και εκτέλεση εργασιών (jobs)
  - Κάθε εργασία αποτελείται από μια σειρά κάρτες
  - Ο προγραμματιστής δίνει τις κάρτες στον χειριστή
  - Ο χειριστής υποβάλλει τις εργασίες με τη σειρά
  - Χρειάζεται ένας ελεγκτής των εργασιών!

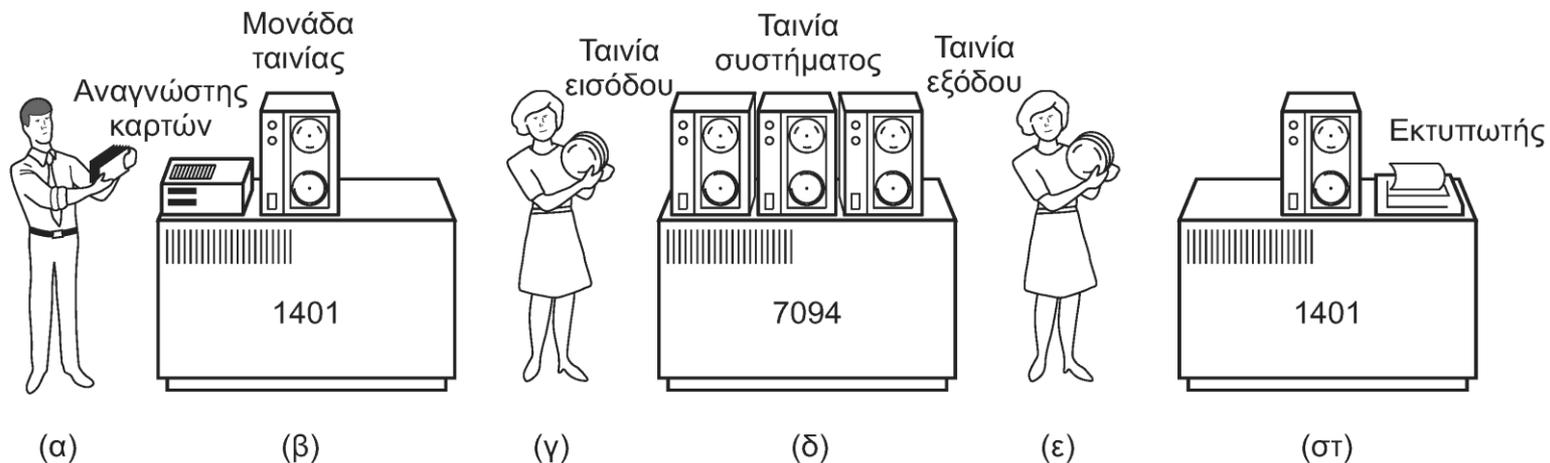
Ιστορία ΛΣ (3 από 12)

- ❑ Συστήματα δέσμης
  - Ειδικές κάρτες ελέγχου μιας εργασίας (\$)
  - Κάρτες προγράμματος και δεδομένων

Ιστορία ΛΣ (4 από 12)

- Αυτοματοποίηση συστημάτων δέσμης
  - Αντιγραφή εργασιών σε ταινίες σε μικρό υπολογιστή
  - Υποβολή ταινίας με εργασίες σε μεγάλο υπολογιστή
  - Έξοδος αποτελεσμάτων σε άλλη ταινία
  - Εκτύπωση αποτελεσμάτων σε μικρό υπολογιστή

Ιστορία ΛΣ (5 από 12)

- Πρώτες γλώσσες προγραμματισμού
  - FORTRAN (1956), LISP (1958), COBOL (1959)
  - Μέχρι τότε, προγραμματισμός σε assembly!
  - Οι γλώσσες παρέχουν ένα επίπεδο αφαίρεσης
    - Κρύβουν τις συσκευές πίσω από αρχεία

- Σταδιακά, μέρος της αφαίρεσης γίνεται το ΛΣ
  - Δεν χρειάζεται να υλοποιείται για κάθε γλώσσα
  - Οι γλώσσες προσθέτουν τις δικές τους δυνατότητες

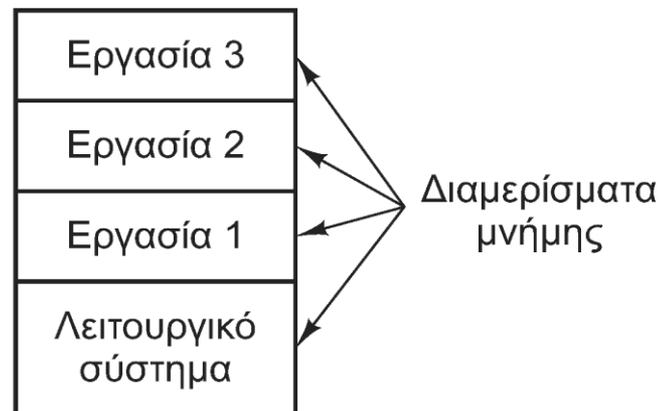
Ιστορία ΛΣ (6 από 12)

- Τρίτη γενιά (1965-1980): ολοκληρωμένα κυκλώματα
  - Αντικατάσταση τρανζίστορ με κυκλώματα SSI
  - Προσανατολισμός σε συγκεκριμένες εφαρμογές

- Οικογένεια υπολογιστών
  - Ιδέα της IBM με το System/360
  - Μηχανές με ίδια αρχιτεκτονική και σύνολο εντολών
  - Διαφορετικές δυνατότητες και κόστος
  - Ίδια προγράμματα (εντός λογικών πλαισίων)
  - Χρειάζεται ένα ΛΣ να κρύβει τις διαφορές

Ιστορία ΛΣ (7 από 12)

- Πολυπρογραμματισμός
  - Διακοπτόμενη εκτέλεση πολλών εργασιών
  - Κάθε εργασία βρίσκεται σε χωριστό μέρος της μνήμης
  - Όταν μια εργασία περιμένει, εκτελείται κάποια άλλη
  - Ταυτόχρονη επεξεργασία και E/E (spooling)
  - Στόχος: η αργή E/E να μην καθυστερεί τη γρήγορη ΚΜΕ

Ιστορία ΛΣ (8 από 12)

- Χρονομερισμός
  - Ένα βήμα πέρα από τον πολυπρογραμματισμό
  - Κάθε χρήστης έχει το δικό του τερματικό
  - Το σύστημα εξυπηρετεί χρήστες ψευδο-ταυτόχρονα
  - Στόχος: καλύτερη εξυπηρέτηση χρηστών

- Το σύστημα MULTICS
  - **Multiplexed Information and Computer Services**
  - 1964: MIT + Bell Labs + General Electric
  - Υπολογιστική ισχύς από κεντρικό υπολογιστή, με έμφαση στο multiplexing
  - Εξαιρετικά πολύπλοκο σύστημα

- Τα συστήματα DEC PDP
  - Μικροί και (σχετικά οικονομικοί) υπολογιστές

Ιστορία ΛΣ (9 από 12)

- MULTICS + PDP = **UNIX**
  - Σαν απάντηση στο «βαρύ» MULTICS, δημιουργήθηκε το UNICS -> UNIX
    - MULTICS: **MULT**iplexed **I**nformation and **C**omputer **S**ervices
    - UNICS: **UN**iplexed **I**nformation and **C**omputer **S**ervices
  - Επηρέασε όλα τα μεταγενέστερα συστήματα

- Το UNIX διακλαδώθηκε σε System V και BSD
  - **SysV** (System V): developed by AT&T
  - **BSD** (Berkeley Software Distribution): developed by UC Berkeley

- Το **MINIX** γράφτηκε από τον **Andrew S. Tanenbaum** για εκπαιδευτικούς σκοπούς
  - Μικροπυρήνας και έμφαση στην απλότητα
  - Στόχος: UNIX που να το καταλαβαίνουν οι φοιτητές

- Το **Linux** γράφτηκε ως πρακτικό MINIX
  - Μονολιθικός πυρήνας και έμφαση στη λειτουργικότητα
  - Στόχος: ένα UNIX που να κάνει οποιαδήποτε δουλειά

Ιστορία ΛΣ (10 από 12)

- Τέταρτη γενιά (1980-): προσωπικοί υπολογιστές (PCs)
  - Χρήση κυκλωμάτων LSI και αργότερα VLSI
  - Δυνατότητα τοποθέτησης CPU σε ένα ολοκληρωμένο (chip)
  - Εμφάνιση προσωπικών υπολογιστών (PCs)

- ΛΣ προσωπικών υπολογιστών
  - Το CP/M γράφτηκε για τον επεξεργαστή 8080 (αργότερα, για τον Z80)
  - Το MS-DOS γράφτηκε για τους 8088/8086
    - Αρχικά σαν το CP/M, μετά με ιδέες από το UNIX
  - Εμφάνιση υπολογιστών με γραφικές διεπαφές

Ιστορία ΛΣ (11 από 12)

- Τα παλιά Microsoft Windows
  - Γραφική διεπαφή πάνω από το MS-DOS
  - Windows 3, 95, 98, Me

- Τα νέα Microsoft Windows
  - Νέα υλοποίηση ξεκινώντας από τα Windows NT
  - Windows 2000, XP, 7, Vista, 8, 10

- Τα συστήματα UNIX
  - Προσθήκη γραφικής διεπαφής: X Window System
  - Πολύ μεγάλη εξάπλωση του Linux
  - Το UNIX (τύπου BSD) αντικατέστησε και το Mac OS

Ιστορία ΛΣ (12 από 12)

- Πέμπτη γενιά (1990-): έξυπνες συσκευές
  - PDA, τηλέφωνα, ταμπλέτες

- Symbian: Συνηθισμένο στα πρώτα κινητά

- iOS: Παρουσιάστηκε με το iPhone
  - Βασίζεται στο MacOS, το οποίο βασίζεται στο BSD Unix.
  - Προγραμματισμός σε Objective C

- Android: Εναλλακτική λύση της Google
  - Βασίζεται στο Linux
  - Προγραμματισμός σε Java